

Investeren in vrijwilligerswerk loont

Deze week (28 februari t/m 8 maart) is het de Week van de Vrijwilliger. Tijdens deze themaweek worden de talrijke Vlaamse vrijwilligers door hun vereniging of organisatie in het zonnetje gezet. Aan vrijwilligerswerk worden steeds meer eisen gesteld en vrijwilligers moeten rekening houden met verschillende juridische en administratieve reglementen. Er zijn hoge verwachtingen naar vrijwilligers toe en de vraag naar ondersteuning en vorming stijgt, merkt de Vrijwilligersacademie Oost-Vlaanderen. Zij ondersteunt al 5 jaar leergierige vrijwilligers met een specifiek vormingsaanbod. Echter, de provinciale ondersteuning van de Vrijwilligersacademie staat onder druk door de gevolgen van de interne staatshervorming. Een spijtige zaak, vooral voor verenigingen die werken met kwetsbare groepen. Daar dragen de schouders van enkele sterke vrijwilligers de werking met doelgroepvrijwilligers. Waar vrijwilligers werken, is omkadering nodig. Om ons sterke middenveld staande te houden, mag je de ogen niet sluiten: overheden op elk niveau moeten blijven investeren in vrijwilligers.

Vrijwilligerswerk professioneler

Uit alle onderzoeken blijkt dat vrijwilligerswerk positieve effecten heeft voor zowel de vrijwilliger als voor de samenleving. Zo gaat men ervan uit dat wie vrijwilligerswerk doet, sociaal kapitaal verwerft waarmee hij zijn persoonlijke positie in de samenleving kan versterken. Op maatschappelijk niveau zorgen vrijwilligers er mee voor dat het vertrouwen en de verbondenheid onder de bevolking toeneemt en de sociale cohesie, maar ook de democratie, versterkt worden.

Uit de Vlaamse Regionale Indicatoren (VRIND, 2011) blijkt dat 38% van de volwassen Vlamingen zegt aan vrijwilligerswerk te doen en dat 10% van de samenleving hierin een bestuursfunctie opneemt. Daarmee behoorde Vlaanderen in 2008 nog bij de top 3 van Europa.

Maar het vrijwilligerswerk verandert. Ruim de helft (57%) van de vrijwilligers en beroepskrachten in het veld is het erover eens dat vrijwilligers over steeds meer vaardigheden moeten beschikken. Op verschillende plaatsen worden professionals zelfs vervangen door vrijwilligers. Dat vraagt een enorme capaciteit en inzet. En die verhoogde inzet wordt door vrijwilligers minder onvoorwaardelijk gezien dan vroeger.

Als vrijwilliger sta je voor heel wat uitdagingen. Voor de organisatie van succesvolle activiteiten of evenementen heb je bijzondere, soms professionele kennis en vaardigheden nodig. Daarbij moet je rekening houden met heel wat juridische en administratieve reglementen. En dan heb je het nog niet over beheersaspecten als financiën of het aansturen van andere vrijwilligers.

“Aan vrijwilligerswerk worden steeds hogere eisen gesteld. Er wordt zowel door de leden van verenigingen, als door de vrijwilligers zelf, steeds meer kwaliteit verwacht. De website moet er goed uitzien, er wordt verondersteld dat je actief bent op Facebook en hoe zet je een flyer in elkaar? Maar ook met juridische aspecten willen vrijwilligers mee zijn, want een ongelukje zit in een klein hoekje en

wie draait er dan op voor de schade?”. Dat zegt Elisabeth Seeuws, coördinator van de Vrijwilligersacademie Oost-Vlaanderen.

De Vrijwilligersacademie ziet een steeds grotere interesse in haar vormingsaanbod. In 2014 namen ruim 700 vrijwilligers deel aan een vorming. Daarnaast organiseerde de Vrijwilligersacademie een 12-tal sessies op maat van specifieke groepen en afdelingen die niet aangesloten zijn bij een koepel en daardoor ondersteuning door professionals missen.

Bedreigingen voor het vrijwilligerswerk

De vrijwilligerswerking staat onder druk door de crisis en de besparingen. Dat is vooral het geval bij verenigingen die zich inzetten voor mensen in kansarmoede. Deze verenigingen hebben vaak maar een beperkte basis aan sterke schouders en financiële middelen, waardoor de werking in gevaar komt wanneer die wegvallen. Dat merkt ook Seeuws in haar werking met deze groepen. *“Zij vinden het doorgaans moeilijker om sterke vrijwilligers te vinden en vinden minder gemakkelijk de weg naar nieuwe geldbronnen.”*

Bovendien verhoogt de professionalisering van het vrijwilligerswerk de drempel tot deelname voor bepaalde bevolkingsgroepen, zeggen bijna 60% van de beroepskrachten (VRIND 2011). Speciale aandacht voor deze groepen is en blijft nodig, omdat deze verenigingen een cruciale rol spelen in hun wijk. Wil de overheid dus werken aan meer sociaal kapitaal voor mensen in kwetsbare posities, dan moet ze oog blijven hebben voor laagdrempelig vrijwilligerswerk met een voldoende omkadering.

Of die aandacht voor vrijwilligerswerk er blijft, is zeer onzeker. De Vrijwilligersacademie wordt namelijk gedragen door provincies en Vormingplus-centra, maar beide partijen kampen met besparingen vanuit de Vlaamse overheid. De Vormingplus-centra kregen tot 35% minder Vlaamse subsidies in vijf jaar tijd. En door de interne staatshervorming zullen de middelen op provinciaal niveau na volgend jaar verdwijnen.

“Het gevolg is dat we minder maatwerk kunnen leveren aan groepen die het hard nodig hebben”, weet Elisabeth Seeuws.

De besprekingen tussen de provincies en de Vlaamse regering over wat er vanaf 2017 met dit soort initiatieven moet gebeuren, worden nu opgestart.

Ook de FOV, de sectorfederatie van het sociaal-cultureel werk in Vlaanderen, dringt er bij de Vlaamse regering op aan om sterk in te zetten op de regionale ondersteuning van vrijwilligerswerkingen via verenigingen en Vormingplus-centra.

“Vlaanderen heeft heel wat hefboomen om vrijwilligerswerk te stimuleren en vrijwilligers te ondersteunen. We rekenen op een regering die hier meer ambitie in toont dan vandaag”, zegt Dirk Verbist, directeur van de FOV.

Voor de redactie

1. Contact:

Elisabeth Seeuws – Educatief stafmedewerker Vrijwilligersacademie, regionale spreiding
09 240 77 85 – elisabeth.seeuws@vormingplus.be

2. Een aantal cijfers op een rij

Uit VRIND 2011 en 2014:

- Vlaanderen telt zo'n 1 miljoen vrijwilligers, dat is 1 op de 5 volwassen Vlamingen;
- een vrijwilliger besteedt gemiddeld 4 uur en 16 minuten per week aan vrijwilligerswerk;
- mannen (23%) doen meer vrijwilligerswerk dan vrouwen (17%), hogeschoolden (bijna 30%) doen meer vrijwilligerswerk dan laaggeschoolden (14%);
- in 2010 zei amper 6% van de Vlamingen nooit lid te zijn geweest van een vereniging;
- 1 op de 10 Vlamingen neemt een bestuursfunctie op binnen een vereniging;
- Het aantal vrijwilligers blijft stabiel;
- 78% vindt vrijwilligerswerk vanuit persoonlijke interesse belangrijker dan altruïstische inzet;
- 2 op 3 ervaart druk van de overheid om extra aandacht te geven aan een aantal maatschappelijke problemen die de overheid zelf niet onder controle heeft of krijgt.

Uit Boekstaven 2014:

- In Vlaanderen zijn zo'n 14.000 lokale afdelingen actief in het sociaal-cultureel werk, oftewel 43 afdelingen per gemeente
- Zo'n 200.000 vrijwilligers realiseren meer dan 9,5 miljoen deelnames aan activiteiten.

3. Over de Vrijwilligersacademie Oost-Vlaanderen

De Vrijwilligersacademie Oost-Vlaanderen ondersteunt leergierige vrijwilligers en hun organisaties met een vormingsaanbod. Ze organiseert infosessies, cursussen en trainingen, die toegankelijk zijn voor elke vrijwilliger in de provincie Oost-Vlaanderen.

Het vormingsaanbod van de Vrijwilligersacademie biedt aan vrijwilligers de mogelijkheid om kennis te vergaren en om bij te blijven, om vaardigheden aan te leren en te oefenen, en om met andere vrijwilligers ervaringen uit te wisselen. Door bewust in kleine groepen te werken is er voldoende ruimte voor onderlinge uitwisseling.

De vrijwilligersacademie is het resultaat van een samenwerking tussen het Provinciaal Steunpunt Vrijwilligerswerk Oost-Vlaanderen, Vormingplus Waas-en-Dender, Vormingplus Gent-Eeklo en Vormingplus Vlaamse Ardennen-Dender.